

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΣΤ'

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 - Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι - Γραφεῖον Διευθ. : Ἐπὶ τῆς λειψ. Πανεπιστημίου 39.

16 Ὀκτωβρίου 1883

Ἡ ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΛΟΧΑΓΟΥ

[Μυθιστόρημα Ἀλεξάνδρου Πούσκιν].

Συνέχεια τῆς σελ. 646.

Ζ'.

Ἡ ἔφοδος.

Καθ' ὄλην τὴν νύκτα δὲν ἠδυνήθη νὰ κοιμηθῶ, οὐδ' ἐξεδύθη μάλιστα ἐσκόπου νὰ ὑπάγω λίαν πρῶτ' εἰς τὴν πύλην τοῦ φρουρίου, δι' ἧς ἐπρόκειτο νὰ ἐξέλθῃ ἡ Μαρία Ἰβανόβνα ἀναχωροῦσα, ἵνα εἶπω αὐτῇ τὸ ὕστατον χαῖρε. Ἡσθάνομην ἐν ἑμαυτῷ παντελῆ μεταβολήν. Ἡ παραχῆ τῆς ψυχῆς μου μοι ἐφαίνετο φορητοτέρα τῆς στυγνῆς μελαγχολίας, ἥτις πρότερον μ' ἐβασάνιζεν. Ἡ ἐκ τοῦ ἀποχωρισμοῦ λύπη συνεκρινάτο ἐν ἐμοὶ μετ' ἀορίστων ἀλλὰ γλυκειῶν ἐλπίδων, μετ' ἀνυπομόνου προσδοκίας κινδύνων καὶ αἰσθήματος εὐγενοῦς φιλοδοξίας. Ἡ νύξ παρήλθε ταχέως. Ἡτοιμαζόμενη δὲ νὰ ἐξέλθω, ὅτε ἡ θύρα τοῦ δωματίου μου ἠνοιχθῆ καὶ εἰσελθὼν ὁ δεκανεὺς μοὶ ἀνήγγειλεν, ὅτι οἱ Κοζάκοι μας ἐλιποτάκτησαν τὴν νύκτα, συμπαραλαβόντες βιαίως τὸν Ἰουλαί καὶ ὅτι περὶ τὰ προχώματα ἡμῶν περιέτρεχον ἄγνωστοι ἰππεῖς. Ἐπάγωσα ἐκ τοῦ τρόμου ἀναλογισθεῖς, ὅτι ἡ Μαρία Ἰβανόβνα δὲν θὰ κατώρθωσεν νὰ φύγῃ. Ἐδῶσα ἐν σπουδῇ διαταγὰς τινὰς εἰς τὸν δεκανέα καὶ ἔτρεξα εἰς τοῦ φρουράρχου.

Ἐπέφωσκεν ἤδη ἡ ἡμέρα. Κατηρχόμενη δ' ἐν τάχει τὴν ὁδόν, ὅτε ἤκουσά τινα καλοῦντά με ὀνομαστί καὶ ἐστάθην. «Ποῦ πηγαίνετε; ἂν μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σὰς ἐρωτήσω, μοὶ εἶπεν ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς, συλλαβὼν με ἐκ τοῦ βραχίονος· ὁ Ἰβάν Κούσιμιτς εὐρίσκεται εἰς τὸν προμαχῶνα καὶ μ' ἔστειλε νὰ σὰς εὐρῶ. Ὁ Πουγάτς! ἔφθασεν.

— Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα ἀνεχώρησεν; ἠρώτησα τρέμων ἐνδομύχως.

— Δὲν ἐπρόφθασεν, ἀπεκρίθη ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς· ὁ δρόμος τοῦ Ὁρμεβούργου εἶναι κομμένος καὶ τὸ φρούριον εἶναι περικυκλωμένον ἀπὸ τοὺς ἀντάρτας. Κακὰ πηγαίνουν τὰ πράγματα, Πιότρ Ἀνδρόιτς.»

1. Πουγάτς κατὰ συγκοπὴν ἀντὶ Πουγάτσεφ, σημαίνει φόβητρον.

Ἐπήγομεν εἰς τὸν προμαχῶνα, ὅστις ἐσχηματίζετο ἐκ λόφου φυσικοῦ ὠχυρωμένου διὰ προχωμάτων. Ἡ φρουρὰ εὐρίσκετο ἐκεῖ ἐνόπλιος. Εἶχον δὲ σύρῃ τὸ κανόνιον ἐκεῖ ἀπὸ τῆς προτεραίας. Ὁ φρουράρχος περιεπάτει ἐκεῖ ἐνώπιον τῶν ὀλίγων ἀνδρῶν, οὓς διώκει. Ἐνεκα τῆς προσεγγίσεως τοῦ κινδύνου ὁ γηραιὸς μαχητὴς προσεκτήσατο ἑκτακτον σθένος. Ἐν τῇ στέππῃ καὶ οὐχὶ πολὺ μακρὰν τοῦ φρουρίου ἐφαίνοντο ὀλίγοι τινὲς ἰππεῖς, πιθανῶς Κοζάκοι, ἀλλὰ μετὰξὺ αὐτῶν εὐρίσκοντο καὶ τινες βασιίρ, εὐκόλως ἀναγνωριζόμενοι ἐκ τῶν σκούφων καὶ τῶν φαρεστῶν αὐτῶν. Ὁ φρουράρχος διερχόμενος πρὸ τῶν στοίχων τοῦ εὐαρίθμου στρατοῦ ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατιώτας: «Νὰ σὰς ἰδῶ, παιδιὰ! νὰ τὸ δεῖξωμεν διὰ τὴν μητέρα μας τὴν τσαρίνα, καὶ νὰ μάθῃ ὅλος ὁ κόσμος, ὅτι εἴμεθα γενναῖοι ἄνδρες καὶ πιστοὶ εἰς τὸν ὄρκον μας».

Οἱ στρατιῶται ἐξεδήλωσαν δι' ἐπευφημιῶν τὴν προθυμίαν αὐτῶν. Ὁ Σθαμπρίνης ἴστατο πλησίον μου παρατηρῶν μετὰ προσοχῆς τὸν ἐχθρόν. Οἱ ἐν τῇ στέππῃ ἄνδρες, παρατηρήσαντες ἀναμφιβόλως κινήσιν τινα ἐν τῷ φρουρίῳ συνηθροίσθησαν ἐν ὀμίλῳ καὶ συνδισκέπτοντο. Ὁ φρουράρχος διέταξε τὸν Ἰβάν Ἰγνάτιτς νὰ σημαδύσῃ αὐτοὺς μετὰ τὸ κανόνιον, ὁ ἴδιος δὲ ἐπλησίασε τὴν θρυαλλίδα. Ἡ σφαῖρα διήλθε συρίζουσα ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν αὐτῶν χωρὶς οὐδεμίαν νὰ τοῖς προξενήσῃ βλάβην. Πάραυτα δὲ οἱ ἰππεῖς διεσκορπίσθησαν καλπάζοντες καὶ ἡ στέππη ἠρημώθη.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἦλθεν εἰς τὸν προμαχῶνα ἡ Βασιλίσσα Ἰεγορόβνα, ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῆς Μαρίας, ἥτις δὲν ἔστεργε νὰ τὴν ἐγκαταλίπῃ. «Δοιοπόν! εἶπεν ἡ φρουραρχίνα, πῶς πηγαίνει ἡ μάχη! ποῦ εἶνε ὁ ἐχθρὸς;

— Ὁ ἐχθρὸς δὲν εἶνε μακρὰν, ἀπεκρίθη ὁ Ἰβάν Κούσιμιτς καὶ ἂν θέλῃ ὁ Θεός, ὅλα θὰ ἔλθουν δεξιὰ! Καὶ σύ, Μάσσα, φοβᾶσαι;

— Ὅχι, μπαμπά, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία· περισσότερο φοβοῦμαι μονάχη εἰς τὸ σπίτι».

Μὲ ἐκύτταξε δὲ, προσπαθοῦσα νὰ μειδιάσῃ. Ἐσφιγξά ζωηρῶς τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους μου, ἀναμνηθεῖς ὅτι τὸ ἔλαβον τὴν προτεραίαν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῆς, ὡσεὶ πρὸς ὑπεράσπισίν της.

Ἡ καρδιά μου ἐφλέγετο ἐν τῷ στήθει, ὑπελάμβανον ἑμαυτὸν προστάτην τῆς καὶ ἐπόθουν νὰ τῇ ἀποδείξω, ὅτι ἤμην ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς, ἐκαραδόκουν δ' ἀνυπόμονος τὴν κρίσιμον στιγμὴν.

Αἴφνης ἐπεφάνησαν ἐκ νέου ἐν τινὶ ὑψώματι, ἀπέχοντι ὀκτὼ βέρστια τοῦ φρουρίου, ὅμιλοι ἰππέων, μετὰ μικρὸν δὲ ἅπανα ἢ στέππη ἐκαλύφθη ὑπὸ ἀνδρῶν ὠπλισμένων με δόρατα καὶ τόξα. Ἐν αὐτοῖς διεκρίνετο ἀνὴρ τις ἐπιβαίνων λευκοῦ ἵππου, φορῶν κόκκινον καφτάνιον καὶ κρατῶν σπάθην ἐν τῇ χειρί. Ἐκεῖνος ἦτο ὁ Πουγάτσεφ. Ἐστάθη καὶ πολλοὶ περιεκύκλωσαν αὐτόν, μετ' ὀλίγον δέ, προδήλως κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ, τέσσαρες ἄνδρες ἐχωρίσθησαν ἐκ τοῦ πλήθους καὶ διηυθύνθησαν ὀλοταχῶς πρὸς τὸν ἡμέτερον προμαχῶνα. Ἀνεγνωρίσαμεν μεταξὺ αὐτῶν τινὰς τῶν λιποτακτησάντων ἐκ τῶν ἡμετέρων τάξεων. Εἷς τούτων ὕψωσε ἐν χαρτίον ὑπεράνω τοῦ σκούφου του, ἕτερος δέ τις ἔφερεν ἐν τῇ αἰχμῇ τῆς λόγχης του τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰουλαί ἦν καὶ ἐσπεδόνησεν εἰς τὸν προμαχῶνά μας. Ἡ κεφαλὴ τοῦ δυστυχοῦς Καλμούκου ἐκυλίσθη εἰς τοὺς ποδας τοῦ φρουράρχου.

Οἱ προδοταὶ ἐκραύγαζον πρὸς ἡμᾶς. «Μὴ πυροβολήτε! Ἐβγατε νὰ ὑποδεχθῆτε τὸν τσάρον! ὁ τσάρος εἶναι ἐδῶ!

— Παιδιά, πῦρ!» διέταξεν ὁ φρουράρχος ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως.

Οἱ στρατιῶται ἐπυροβόλησαν. Ὁ κρατῶν τὴν ἐπιστολὴν Κοζάκος ἐκλονήθη καὶ κατέπεσεν ἀπὸ τοῦ ἵππου· οἱ δ' ἄλλοι ἐτράπησαν ἐν τάχει εἰς φυγὴν. Στρέψας τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν Μαρίαν Ἰβανόβναν εἶδον ὅτι αὕτη ἐκ τῆς φρίκης, ἦν ἐνεποίησεν αὕτῃ ἡ θέα τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰουλαί, καὶ ἐκ τῆς ζάλης ἥτις τὴν κατέλαβεν ἕνεκα τοῦ κρότου τῶν πυροβολισμῶν ἐφαίνετο ἀναίσθητος. Ὁ φρουράρχος ἐκάλεσε τὸν δεκανέα καὶ διέταξεν αὐτόν νὰ ὑπάγῃ νὰ πάρῃ τὸ χαρτίον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ φονευθέντος Κοζάκου. Ὁ δεκανεὺς ἐξῆλθε τοῦ φρουρίου καὶ ἐπέστρεψεν ὀδηγῶν ἐκ τοῦ χαλινοῦ τὸν ἵππον τοῦ φονευθέντος. Ἐνεχείρισε δὲ τὴν ἐπιστολὴν τῷ φρουράρχῳ, ὅστις ἀναγνούς αὐτὴν ταπεινῇ τῇ φωνῇ τὴν κατεξέσχυεν. Ἐβλέπομεν ἐν τούτοις τοὺς ἀντάρτας, παρασκευαζομένους εἰς ἐπιθεσίαν. Μετὰ μικρὸν αἱ σφαῖραι ἐσύριζον εἰς τὰ ὠτά μας, βέλη δὲ τινα ἐνεπάγησαν πλησίον ἡμῶν εἰς τὸ χῶμα καὶ εἰς τοὺς πάλους τῶν προχωμάτων.

«Βασίλισσα Ἰεγορόβνα, εἶπεν ὁ φρουράρχος, ἐδῶ δὲν ἔχουν καμμίαν δουλειὰ αἱ γυναῖκες. Πάρε τὴν Μάσσαν καὶ πήγαινε. Βλέπεις πῶς τὸ κορίτσι εἶναι πεθαμένο ἀπὸ τὸν φόβον του.»

Ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα, ἦν αἱ σφαῖραι εἶχον μαλαξῆ, ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν

στέππη, ἐνθα παρετηρεῖτο μεγίστη κίνησις τοῦ πλήθους καὶ εἶπε πρὸς τὸν σύζυγόν τῆς: «Ἰβάν Κούσμιτς, ἐδῶ εἶναι ζωὴ καὶ θάνατος· εὐλόγησε τὴν Μάσσαν. Μάσσα πήγαινε κοντὰ εἰς τὸν πατέρα σου».

Ὡχρὰ καὶ τρέμουσα, ἐπλησίασεν ἡ Μαρία τὸν Ἰβάν Κούσμιτς, ἐγονυπέτησε καὶ τὸν ἐχαιρέτισεν ἐδαφιαίως. Ὁ γηραιὸς φρουράρχος, ποιήσας τρις ἐπ' αὐτῆς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, τὴν ἐσήκωσεν, εἶτα τὴν ἠσπάσθη καὶ εἶπεν αὐτῇ με φωνὴν τρέμουσαν ἐκ συγκινησεως: «Λοιπόν! Μάσσα, ἔσο εὐτυχὴς· ἔχε τὰς ἐλπίδας σου εἰς τὸν Θεὸν καὶ αὐτὸς δὲν θὰ σὲ ἀφίσῃ ἔρημον. Ἄν εὑρεθῇ κάνεις καλὸς χριστιανὸς διὰ σέ, ὁ Θεὸς νὰ σὰς δώσῃ καὶ εἰς τοὺς δύο ἀγάπην καὶ φρόνησιν. Ζήσατε καθὼς ἐζήσαμεν ἡ γυναῖκά μου καὶ ἐγώ. Λοιπόν! ὑγίαινε, Μάσσα μου. Βασίλισσα Ἰεγορόβνα, πάρε τὴν γρήγορα ἀπὸ ἐδῶ».

Ἡ Μαρία περιεπτύχθη αὐτόν ὀλολύζουσα.

«Ἄς φιληθοῦμε καὶ ἡμεῖς, εἶπεν ὀδυρομένη ἡ φρουράρχινα. Ἐχε ὑγίαινε, Ἰβάν μου, καὶ συγχώρησέ με ἂν κάμμιὰ φορὰ σὲ ἐπίκρανα.

— Ὑγίαινε! ὑγίαινε, μητερίτσα μου, εἶπεν ὁ φρουράρχος, ἄσπαζόμενος τὴν γηραιὰν αὐτοῦ σύντροφον· ἔλα, ἀρκετὰ, πηγαινέτε τώρα εἰς τὸ σπίτι καὶ ἂν ἔχῃς καιρὸν φόρεσε τῆς Μάσσας ἓνα *saragar*!».

Ἡ σύζυγος τοῦ φρουράρχου ἀπεμακρύνθη μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, ἐγὼ δὲ παρεκλούθουν διὰ τοῦ βλέμματος τὴν Μαρίαν, ἥτις στραφεῖσα με ἀπεχαιρέτισε διὰ κλίσεως τῆς κεφαλῆς.

Ὁ Ἰβάν Κούσμιτς ἐπανελθὼν πρὸς ἡμᾶς ἔστρεψεν ὄλην τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὰς κινήσεις τοῦ ἐχθροῦ. Οἱ ἀντάρται συνεσπειροῦντο περὶ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν, αἴφνης δὲ ἐπέξευσαν ἐν σπουδῇ. «Βαστάτε καλά, μὰς εἶπεν ὁ φρουράρχος, τώρα ἀρχίζει ἡ ἔφοδος». Κατ' ἐκείνην δ' ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἀντήχησαν ἄγρια πολεμικὰ κραυγαί. Οἱ ἀντάρται ἐφόρμησαν τροχάδην κατὰ τοῦ φρουρίου. Τὸ κανόνιον μὰς ἦτο γεμάτον με μυδράλια. Ὁ φρουράρχος ἀφῆκεν αὐτοὺς νὰ πλησιάζωσιν ἀρκετὰ καὶ ἔθεσε πῦρ εἰς τὸ κανόνιον. Τὰ μυδράλια ἔπεσαν εἰς τὸ μέσον τοῦ πλήθους, ὅπερ διεσκορπίσθη πανταχόθεν. Μόνον ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἔμεινε ἐμπρὸς κραδαίνων τὴν σπάθην του· ἐφαίνετο δέ, ὅτι παρώτρυνεν αὐτοὺς ἐνθέρμως. Αἱ ὀξεῖαι κραυγαί, αἵτινες πρὸς στιγμὴν εἶχον καταπαύσῃ, ἐπανελήφθησαν. «Τώρα, παιδιά, ἀνέκραξεν ὁ φρουράρχος, ἀνοίξατε τὴν πύλην, κτυπήσατε τὸ τύμπανον καὶ ἐμπρός. Ἀκολουθήτέ με εἰς ἔξοδον».

Ὁ φρουράρχος, ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς καὶ ἐγὼ εὐ-

1. Ἐορτάσιμος ἐσθλὴς· συνεθίζουσιν ἐν Ῥωσίᾳ νὰ κηδεύωσι τοὺς νεκροὺς, ἐνδύοντες αὐτοὺς τὰ πολυτιμότερα ἐνδύματά των.

ρήθημεν ἐν μιᾷ στιγμῇ ἐκτὸς τοῦ προμαχώνος. Ἄλλ' ἡ φρουρά, ἀποθαρρυνθεῖσα, οὐδὲ κἀν ἐκινήθη. «Τί κάνετε αὐτοῦ, παιδιά μου; ἀνέκραξεν ὁ Ἰβάν Κούσμιτς, ἐὰν ἦναι ἀνάγκη νὰ ἀποθάνωμεν, ἄς ἀποθάνωμεν· ἔτσι ἀπαιτεῖ ἡ ὑπηρεσία».

Τότε ὁμως οἱ ἀντάρται ἐφώρμησαν καθ' ἡμῶν καὶ εἰσῆλασαν εἰς τὸ φρούριον· ὁ κρότος τοῦ τυμπάνου εἰσῆγσε καὶ ἡ φρουρά κατέθεσε τὰ ὄπλα. Μὲ εἶχον ῥίψη κατὰ γῆς, ἀλλ' ἠγέρθησαν καὶ εἰσῆλθον ἀναμιχθεῖς μετὰ τοῦ πλήθους εἰς τὸ φρούριον. Εἶδον τὸν φρούραρχον τετραυματισμένον τὴν κεφαλὴν, βιάζομενον ὑπὸ σίφους κακούργων ζητούντων νὰ παραδώσῃ αὐτοῖς τὰς κλειδας. Ἡθέλησα νὰ δράμω εἰς βοήθειάν του, ὅτε πολλοὶ ῥωμαλεοὶ Κοζάκοι μὲ ἤρπασαν καὶ μὲ ἔδρασαν διὰ τῶν κουσάκ' αὐτῶν, κραυγάζοντες: «Στάσου, στάσου, καὶ νὰ ἰδῆς τί θὰ σὰς κάμουν, προδόται τοῦ τσάρου!»

Μὰς ἔσυραν εἰς τὰς ὁδοὺς. Οἱ κάτοικοι ἐξήρχοντο τῶν οἰκιῶν αὐτῶν προσφέροντες ἄρτον καὶ ἄλλας εἰς ἔνδειξιν ὑποταγῆς. Ἐσήμανον οἱ κώδωνες. Αἶφνης κραυγαὶ ἀνήγγειλαν, ὅτι ὁ τσάρος εὐρίσκετο ἐν τῇ πλατείᾳ ἀναμμένων τούς αἰχμαλώτους ἵνα ὀρκισθῶσι πίστιν εἰς αὐτόν. Ὅλον τὸ πλῆθος ἔδραμε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ οἱ συλλαβόντες ἡμᾶς μὰς ἔσυρον ἐκεῖ.

Ὁ Πουγάτσεφ ἐκάθητο ἐπὶ ἔδρας πρὸ τῆς ἐξωθύρας τῆς οἰκίας τοῦ φρουράρχου. Ἐφόρει κομφὸν κοζακικὸν καφτάνιον, πεποικιλμένον ἐν ταῖς ῥαφαῖς. Ὑψηλὸς σκουφὸς ἐκ δοῦρας ἰκτίδος, κοσμούμενος διὰ χρυσῶν βαλάνων κατέπιπτε μέχρι τῶν φλογερῶν αὐτοῦ ὀφθαλμῶν. Ἡ μορφὴ του δὲν μοι ἐφάνη ἄγνωστος. Κοζάκοι ἀρχηγοὶ περιστοιχοῦν αὐτόν. Ὁ παπᾶ Γαρασίμ, ὠχρὸς καὶ τρέμων, ἴστατο μὲ τὸν σταυρὸν ἀνὰ χεῖρας, παρὰ τῷ Πουγάτσεφ, καὶ ἐφαίνετο σιωπηρῶς ἰκετεύων ὑπὲρ τῶν προσαγομένων ἐνώπιον αὐτοῦ θυμάτων. Ἐν αὐτῇ τῇ πλατείᾳ ἔστηνον ἐν σπουδῇ ἀγχόνην. Ὅτε ἐπλησιάζαμεν, Βασιῖροι παρεμέρισαν τὸ πλῆθος καὶ ἐπαρυσίασαν ἡμᾶς τῷ Πουγάτσεφ. Ὁ κρότος τῶν κωδῶνων ἐπαύσατο καὶ βαθυτάτη ἐπεκράτησε σιγῇ. «Ποῖος εἶναι ὁ φρούραρχος;» ἠρώτησεν ὁ σφετεριστής. Ὁ οὐριαδικὸς ἡμῶν ἐξῆλθεν, ἐκ τοῦ πλήθους καὶ ἔδειξε τὸν Ἰβάν Κούσμιτς. Ὁ Πουγάτσεφ ἐκύτταξε τὸν γέροντα μετ' ἠθους τρομεροῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ: «Πῶς ἐτόλμησες νὰ ἐναντιωθῆς εἰς ἐμέ, εἰς τὸν αὐτοκράτορά σου;»

Ὁ φρούραρχος ἐξηθενημένος ἐκ τοῦ τραύματος, συνεκέντρωσε τὰς ὑπολειπομένας αὐτῷ δυνάμεις καὶ ἀπεκρίθη διὰ σταθερᾶς φωνῆς: «Δὲν εἶσαι αὐτοκράτωρ μου! εἶσαι σφετεριστὴς καὶ ληστής, νά, νὰ σοῦ τὸ εἶπῶ!»

Ὁ Πουγάτσεφ συνωφρῶθη καὶ ὕψωσε τὸ λευκὸν μανδήλιόν του. Παρσευθὺς δὲ πολλοὶ κο-

1. Ζῶνα: τῶν βύσσωσιν χωρικῶν.

ζάκοι ἤρπασαν τὸν γέροντα λοχαγὸν καὶ ἔσυρον αὐτὸν εἰς τὴν ἀγχόνην. Ὁ ῥινότμητος ἐκείνος Βασιῖρ, ὃν ἀνεκρίναμεν τῇ προτεραίᾳ, ἀνερχιχῆθη καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς ὀριζοντίας δοκοῦ τῆς ἀγχόνης· ἐκράτει σχοινίον εἰς τὴν χεῖρα, καὶ ἐν ἄκαρσῇ εἶδον τὸν δυστυχῆ Ἰβάν Κούσμιτς ταλαντούμενον μετέωρον. Εἶτα ὠδήγησαν ἐνώπιον τοῦ Πουγάτσεφ τὸν Ἰβάν Ἰγνάτιτς.

«Ὁρκίσου πίστιν, τῷ εἶπεν ὁ Πουγάτσεφ, εἰς τὸν αὐτοκράτορα, Πιύτρ Φεδῶροβιτς!»

— Δὲν εἶσαι ὁ αὐτοκράτωρ μας, ἀπεκρίθη ὁ ὑπολοχαγός, ἐπαναλαμβάνων τούς λόγους τοῦ λοχαγοῦ αὐτοῦ. Εἶσαι ληστής, μπάρμπα μου, εἶσαι σφετεριστής».

Ὁ Πουγάτσεφ ἐποίησε καὶ αὖθις τὸ διὰ τοῦ μανδηλίου σημεῖον καὶ ὁ δυστυχῆς Ἰβάν Κούσμιτς ἀπηγγονίσθη παρὰ τῷ ἀρχαίῳ αὐτοῦ διοικητῇ. Ἦλθε καὶ ἐμοῦ ἡ σειρά. Ἡτένισα θαρραλέως τὸν Πουγάτσεφ, σκοπῶν νὰ ἐπαναλάβω τὴν ἀπάντησιν τῶν γενναίων συσρατιωτῶν μου, ὅτε πρὸς μεγίστην μου ἐκπληξιν, εἶδον μετὰ τῶν ἀνταρτῶν καὶ τὸν Σβαμπρίνην ὅστις εἶχε κείρη περιτρόχαλα τὸν κόμην καὶ φορέση κοζακικὸν καφτάνιον. Ἐπλησίασε τὸν Πουγάτσεφ καὶ τῷ εἶπε λέξεις τινὰς εἰς τὸ οὖς. «Ἄς τὸν κρεμάσουν!» εἶπεν ὁ Πουγάτσεφ, μὴ ἀξιώσας νὰ μὲ κυττάξῃ. Μοῦ ἐπέρασαν τὴν θηλειάν εἰς τὸν λαιμὸν καὶ ἤρχισα νὰ προσεύχωμαι ταπεινῇ τῇ φωνῇ, δεόμενος εἰς τὸν Θεὸν νὰ συγχωρήσῃ τὰ πταισμάτά μου, δι' ἃ ἐν κατανύξει μετενόουν, καὶ νὰ σώξῃ πάντοτε ὅσους μοὶ ἦσαν προσφιλεῖς· εἶχον ἤδη ὀδηγηθῆ ὑπὸ τὴν ἀγχόνην· «Μὴ φοβῆσαι, μὴ φοβῆσαι τίποτε,» μοὶ ἔλεγον οἱ δολοφόνοι, ἴσως ἵνα μοὶ ἐμπνεύσωσι θάρρος. Αἶφνης ἀντήχησε φωνή: «Σταθῆτε, καταραμένοι!»

Οἱ δῆμιοι ἔστησαν. Παρατηρῶ... καὶ βλέπω τὸν Σαβέλιτς, ὅστις εἶχε ῥιφθῆ εἰς τοὺς πόδας τοῦ Πουγάτσεφ. «Ὡ πατέρα μου γκαρδιακῆ, τῷ ἔλεγεν ὁ ταλαιπώρος θεράπων μου, τί θὰ καταλάβῃς ἂν σκοτώσης αὐτὸ τὸ ἀρχοντόπουλον; Ἀφῆσε τον ελεύθερον καὶ θὰ πάρῃς μεγάλην ἐξαγοράν, ἀλλὰ γιὰ παραδειγματισμὸν καὶ γιὰ νὰ φοβηθοῦν οἱ ἄλλοι, διάταξε νὰ κρεμάσουν ἐμένα, τὸν γέρο.»

Ὁ Πουγάτσεφ ἔνευσε καὶ μὲ ἔλυσαν παραχρῆμα· «ὁ πατέρας μας σὲ συγχωρεῖ,» μοὶ ἔλεγον. Δὲν δύναμαι νὰ εἶπω ἂν ἐθεώρησα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εὐτύχημα τὴν λύτρωσίν μου, ἢ ἂν δυσηρεστήθην δι' αὐτήν. Ἡ διάνοιά μου ἦτο ἐσκοτισμένη. Μὲ ὠδήγησαν καὶ αὖθις ἐνώπιον τοῦ Πουγάτσεφ καὶ μὲ ἠνάγκασαν νὰ γονατίσω πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ὁ Πουγάτσεφ μοὶ ἔτεινε τὴν νευρῶδη χεῖρά του: «Φίλησε τὸ χέρι, φίλησε τὸ χέρι,» ἐκραζον περὶ ἐμέ. Ἄλλὰ

1. Πέτρον τὸν Γ'.

θὰ προὔτιμων τὰς σκληροτάτας βασάνους παρὰ τοιοῦτον ἄτιμον ἐξευτελισμόν.

«Πατέρα μου Πιότρ Ἀνδρέιτς, μοὶ ἐψιθύρισε κρυφίως ὁ Σαβέλιτς, ὅστις ἴστατο ὀπισθὲν μου καὶ μὲ ὤθει διὰ τοῦ ἀγκῶνος, μὴν εἶσαι πεισματάρης· τί θὰ πάθης! Φτύσε καὶ φίλησε τὸ χέρι τοῦ ληστ. . . Φίλησέ του τὸ χέρι!»

Δὲν ἐκινήθη ὁ Πουγάτσεφ ἀπέσυρε τὴν χεῖρά του καὶ εἶπε μειδιῶν :

«Ἡ αὐθεντία του τὰ ἔχασε, καθὼς φαίνεται, ἀπὸ τὴν χαράν· σηκώσατέ τον.» Μὲ ἐσήκωσαν καὶ ἔμεινα ἐλεύθερος. Παρετῆρουν δὲ τότε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἀτίμου κωμωδίας.

Οἱ κάτοικοι ἤρξαντο νὰ δίδωσι τὸν ὄρκον τῆς πίστεως. Ἐπλησίαζον ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἠσπάζοντο τὸν σταυρὸν καὶ προσεκύνουν τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἀνταρτῶν. Κατόπιν ἦλθεν ἡ σειρά τῶν στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς· ὁ βράπτῆς τοῦ λόχου, κρατῶν τὴν ἀμβλείαν αὐτοῦ ψαλλίδα, ἔκοπτε τὴν οὐρὰν τῆς κόμης αὐτῶν. Ἐσεῖον τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπλησίαζον τὰ χεῖλη εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Πουγάτσεφ· οὗτος δὲ τοῖς ἔλεγεν ὅτι ἦσαν συγχωρημένοι, καὶ ὅτι τοὺς ἐδέχετο εἰς τὸν στρατὸν του. Διήρκεσε δὲ τοῦτο τρεῖς σχεδὸν ὥρας. Τέλος ὁ Πουγάτσεφ ἠγέρθη τῆς ἔδρας αὐτοῦ καὶ κατῆλθε τῆς πρὸ τῆς ἐξωθύρας ἐξέδρας, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν. Τῷ ἔφερον λευκὸν ἵππον πλουσίως ἐσκευασμένον, δύο δὲ Κοζάκοι λαβόντες αὐτὸν ἐκ τῶν βραχιόνων τὸν ἐβόηθησαν νὰ ἐπιβῆ. Ἀνήγγειλε τῷ παπᾶ Γαρασίμ, ὅτι θὰ γευματίσῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἐκείνην τὴν στιγμήν ἠκούσθη σπαρρακτικὴ γυναικεία κραυγὴ. Λησταὶ τινες ἔσυρον ἐκτὸς τῆς οἰκίας τὴν Βασίλισσαν Ἰεγορόβναν, λυσίκομον καὶ ἡμίγυμον· εἰς ἐξ αὐτῶν εἶχεν ἐπὶ τῶν ὤμων ἐρριμένην τὴν τηβενίδα τῆς, ἄλλοι δ' εἶχον ἀρπάσῃ στρώματα καὶ κιβώτια καὶ λινοστολὰς καὶ τὰ σκεύη τοῦ τείου καὶ παντοειδῆ πράγματα. «ὦ πατέρες μου, ἐφῶναι ἡ δυστυχὴς γραῖα, ἀφήσατέ με, νὰ εἰσθε καλὰ· φέρετέ με εἰς τὸν Ἰβάν Κούσμιτς».

Ἐξαφνα παρετῆρησε τὴν ἀγγόνην καὶ ἀνεγνώρισε τὸν σύζυγον αὐτῆς. «Κακοῦργοι, ἐκραύγασεν ἐκτὸς ἑαυτῆς, τί ἐκάματε; Φῶς μου, Ἰβάν Κούσμιτς, γενναιόκαρδε στρατιῶτα· οὔτε αἰ πρωσικαὶ μπαγιονέτται σὲ ἐπείραζαν, οὔτε αἰ τουρκικαὶ σφαῖραι, καὶ ἐχάθης ἀπ' αὐτὸν τὸν ἄχρειον κακοῦργον.

— Κάμετε νὰ βουβαθῆ ἡ γρηᾶ στρίγγλα.» εἶπεν ὁ Πουγάτσεφ.

Νέος τις Κοζάκος τὴν ἐκτύπησε διὰ τῆς σπάθης κατακέφαλα καὶ ἡ γηραιὰ σύζυγος τοῦ λοχαγοῦ ἔπεσε νεκρά, κάτωθεν τῆς ἐξέδρας. Ὁ Πουγάτσεφ ἀπῆλθε, καὶ ἅπαντες ἠκολούθησαν αὐτὸν δρομαῖοι κατὰ πόδα.

[Ἐστειλε συνέχεια].

ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΔΙΕΓΕΡΤΙΚΩΝ

ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Συνέχεια καὶ τέλος· 181 σελ. 652.

Ἐνδιέτριψα ἐκ προθέσεως εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν συμπτωμάτων, ἃ συνοδεύουσι παρὰ τοῖς πρωτοπείροις τὴν χρῆσιν τῶν διεγερτικῶν οὐσιῶν. Τὴν περιόδον ταύτην δεόν νὰ λάβῃ τις ὑπ' ὄψει ὅπως κατανοήσῃ τὴν ἐπίδρασιν ἣν ἐξασκεῖ ἐπὶ τῶν λειτουργιῶν, ἐπὶ τῆς διαρκείας τοῦ βίου. Ἡ μέθη, ὡς εἶπομεν ἤδη, εἶνε ἀρχὴ δηλητηρίασεως· ἂν παρατείνητε αὐτὴν καὶ αὐξήσῃτε τὰς δόσεις, ἡ δηλητηρίασις θὰ ἐκδηλωθῆ πλήρης, ἂν δ' ἐξακολουθήσῃτε, ἡ σκηνὴ θὰ τελειώσῃ διὰ τοῦ θανάτου. Τὰ ὄργανα ἡμῶν εἰσὶ διατεταγμένα κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἐξακολουθοῦσι λειτουργοῦντα καὶ ἐν ἀτάξιᾳ διακείμενα· τότε ἐπέρχεται ἡ συνήθεια, ἡ ἔξις, ἀπατηλαὶ λέξεις, διότι μόνην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πράγματος δεικνύουσι. Πᾶσα λειτουργία ἐκτελουμένη ἀτάκτως ἐπηρεάζει τὸ ὄργανον ἀπ' οὗ ἐξαρχαίται, εἶτα δὲ τροποποιεῖται καὶ αὐτὴ ὑπὸ τοῦ ὄργάνου· ἡ ἀλληλεπίδρασις αὐτῆ συνεπιφέρει μετὰ τινα καιρὸν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μακρὸν, ὑλικὴν ἀλλοίωσιν τοῦ ὄργάνου, καὶ ἀνάλογον μεταβολὴν τῆς λειτουργίας. Ἡ φύσις δὲν ἀπόλλυσι τὰ διακαιώματά της· ἡ ἀνθρωπίνη μηχανὴ κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον ὑπακούει εἰς τὰς φαντασιοπληξίας ἡμῶν. Πλανώμεθα περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς θρασυτητός μας, διότι δὲν τιμωρούμεθα ἀμέσως ὑπ' αὐτῶν, ἐν ᾧ ἀπ' ἐτέρου προκαλοῦμεν κατ' ἀρέσκειαν εὐάρεστα συναισθήματα. Ἡ ἡδονὴ ἦν χορηγοῦσιν ἡμῖν μᾶς ἐξαπατᾶ· μᾶς ἀποτυφλοῖ, ἂν κατὰ τύχην ἀναζητήσωμεν τὴν ἀλήθειαν. Συγκαταβατικοὶ ὄντες καὶ μεροληπτικοὶ δικασταὶ ἡμῶν αὐτῶν ἐπιλαμβανόμεθα τῶν ἐλαφρυντικῶν περιπτώσεων. Βλέπομεν ἕκαστον πράττοντα οἷα καὶ ἡμεῖς καὶ ζῶντα — καλῶς ἢ κακῶς — τοῦτο ἀρκεῖ πρὸς ἐνθάρρυνσιν ἡμῶν. Χαρακτηρίζομεν ὡς ἀπαισιόδοξους τοὺς φωνάζοντας πρὸς ἡμᾶς : «Σκοτόνετε τὸν ἑαυτὸν σας». Εἰς πάντα τὰ ἐπιχειρήματα ἀντιτάσσομεν τὴν ἐπικίνδυνον κοινοσπίαν : «Ἡμεῖς ἀμνομεν μετρίαν χρῆσιν· τὴν κατάχρησιν κατηγορήσατε».

Ἀλλὰ τίς ποτὲ θὰ δυνηθῆ νὰ στήσῃ τὴν ὀροθετικὴν γραμμὴν μεταξὺ τῆς χρήσεως καὶ τῆς καταχρήσεως; Ἡ ἀκρασία, ὑπὸ τῆς ἐξέως ὑπακρουπτομένη, λαμβάνει, τὸ ψευδὲς ἐξωτερικὸν τῆς ἐγκρατείας, ἡ δὲ φιληθονία εἶνε ἀείποτε ἀκόρεστος. Ὑπάρχουσι βεβαίως ἀνθρωποὶ τινες, ἱκανὸν κράτος ἐφ' ἑαυτῶν κεκτημένοι, ὅπως κανονίζωσιν ἀσφαλῶς τὴν χρῆσιν ἐκάστου πράγματος. Εἰς αὐτοὺς τὸ κάπνισμα ἐνὸς σιγάρου ἢ ἡ πόσις ποτηρίου ποτοῦ δὲν συν-